การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

The Curriculum Evaluation on Bachelor Degree of Education Program in Music Education Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

สุพัตรา วิไลลักษณ์[1] และวิโพฏฐ์ วัฒนานิมิตกูล[2]

[1]ภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

[2]สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(beagle_dogy@yahoo.com), (wirot_watana@yahoo.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้รูปแบบซิปป์(CIPP Model) ในด้านบริบท(Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า(Input Evaluation) ด้านกระบวนการ(Process Evaluation) และด้านผลผลิต(Product Evaluation) และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้การสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 15 คน นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2558 จำนวน 337 คน และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาที่นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคเรียนที่ 2558/2 จำนวน 56 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในภาพรวม อาจารย์ นิสิต และผู้ใช้บัณฑิต มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.1 ผลการประเมินด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิชาเอกเป็น “วิชาเอกดนตรีไทย” และ “วิชาเอกดนตรีตะวันตก” มีความเหมาะสม

1.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน

1.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

1.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้เรียน/มีคุณภาพ

2. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีดังนี้

2.1 ด้านบริบท พบว่า จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรมีมากเกินไป รายวิชาบางรายวิชามีการกำหนดรายวิชา จำนวนวิชา เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสม การกำหนดแผนการศึกษาไม่เหมาะสม จึงควรปรับลดจำนวนหน่วยกิต และพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา รวมทั้งแผนการศึกษาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิต ห้องซ้อมและห้องปฏิบัติการดนตรีมีไม่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนควรมีความเฉพาะทางและหลากหลายเพื่อการเรียนปฏิบัติแบบตัวต่อตัว จึงควรมีการสร้างความร่วมมือกับวิทยาลัยการดนตรี เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งในส่วนของเครื่องดนตรี ห้องซ้อม ห้องปฏิบัติการดนตรี และอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีให้มีความเพียงพอต่อจำนวนนิสิต รวมทั้งจัดจ้างอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรที่มีความเฉพาะทางเพิ่มขึ้น

2.3 ด้านกระบวนการ พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่เป็นระบบ ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ จึงควรมีการกำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติของนิสิตที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานให้นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การปฏิบัติ

2.4 ด้านผลผลิต พบว่า นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา จึงควรมีการจัดแผนการศึกษา และชี้แจงแนวทางการศึกษาให้แก่นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่นิสิต รวมทั้งควรมีการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา เพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

Abstract

The purpose of this research were to evaluate Bachelor of Education Curriculum in Music Education Program of Faculty of Education at Bansomdejchaopraya Rajabhat University through CIPP Model in four components: context, input, process, and product, and to investigate the problems and approach to development of the assessed curriculum. The data were collected by using questionnaire and interview the people who involved in the curriculum using for their opinions on the matter. They were 15 teaching staff in Music Education, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, 337 undergraduate students majoring in Music Education, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University and 56 employers, or mentors at the school where pre-service teachers were working in the 2nd semester of academic year 2015. Data was statistically analyzed in percentage, mean, and standard deviation. Also, content analysis was employed in this study.

The findings revealed as follows.

1. In the overview, the Bachelor of Education Curriculum in Music Education Program of Faculty of Education at Bansomdejchaopraya Rajabhat University was evaluated by teaching staff, students, and employers at the high level.

1.1 Context was found at the high level. The highest mean was reported in specification of majoring program as “Thai Music” and “Western Music”.

1.2 Input was found at the high level. The highest mean was reported in the teachers’ knowledge and proficiency related to their capacity.

1.3 Process was found at the high level. The highest mean was reported in congruence among measurement, evaluation, and course contents.

1.4 Product was found at the high level. The highest mean was reported in outcome of pre-service performance/ learners’ quality.

2. The problems and approach to development of the assessed curriculum involved the followings.

2.1 Regarding context, the course credits were exceeding; the specification of some courses, in terms of numbers and contents, as well as the educational plan was

inappropriate. Henceforth, these domains, including credits, courses, and educational plan should be revised for better appropriateness.

2.2 Regarding input, the music instruments, music rehearsal room, and laboratory were insufficient, compared to the existing numbers of the learners. Teachers' areas of specialization should be varied enough for one-by-one practice. As a result, the program should seek the cooperation with music College for resource sharing, e.g., music instruments, music rehearsal room, laboratory, and teaching staff for more effective learning management. Further, the procurement of sufficient music instrument, and employment of equivalent teaching staff, or specialists were suggested.

2.3 Regarding process, pre-service teacher training was not systematic and lacked clarity in implementation. The suggestions included specification of requirements and qualifications of pre-service teachers, and explanation of training processes in advance for practical preparation.

2.4 Regarding product, the students' graduation was delayed. The educational plan should be provided, including the explanation to the students in advance for their preparation. Also, the causes of delayed graduation should be examined for accurate problem solving.

Keywords: The Curriculum Evaluation, Bachelor Degree of Education Program in Music Education

1. บทนำ

สถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะเป็นแหล่งวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในสาขาต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ผลิตเยาวชนและบุคคลทั่วไปให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในอันที่จะส่งเสริม และพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ เพื่อให้นักศึกษามีการพัฒนาทางบุคลิกภาพ และความสามารถด้านสติปัญญาควบคู่กันไป เป็นการเตรียมบุคคลให้เป็นบัณฑิตที่ดี มีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ .ศ.2545 – 2549 ที่เน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาคน เพื่อไปพัฒนาประเทศ(บงกช ประทีปช่วง, 2547 : 2)

การจัดการศึกษาสาขาวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษาเกิดขึ้น ในปี 2477 โดยมีชื่อว่า “โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์” ซึ่งเกิดขึ้นในกรมศิลปากร(ปัจจุบัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป) ต่อมานโยบายการบริหารประเทศต้องการเพิ่มจำนวนการผลิตครู ในพ.ศ.2513 กรมการฝึกหัดครูจึงเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างครูดนตรี โดยเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงวิชาเอกดนตรีขึ้นแห่งแรกที่ “วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา” และได้ขยายสู่สถาบันอื่นๆ ของกรมการฝึกหัดครูตามลำดับ(อัมรินทร์ แรงเพ็ชร, 2557 : 4)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เกิดขึ้นจากการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศึกษาในส่วนของแขนงวิชาดนตรีศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552(กระทรวง ศึกษาธิการ, 2552) มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และเกณฑ์ของคุรุสภา โดยเปิดรับนิสิตในปีการศึกษา 2555 เป็นปีแรก และจัดการเรียนการสอนมาอย่างต่อเนื่องตามปรัชญาของหลักสูตร คือ ผลิตครูดี ครูเก่ง คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ และเชี่ยวชาญการสอนดนตรี

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือ หลักสูตร ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ซึ่งหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน พร้อมทั้งพิจารณาคุณภาพของหลักสูตร โดยการประเมินหลักสูตร

จากการจัดการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งประกอบด้วยวิชาเอกดนตรีไทย และวิชาเอกดนตรีตะวันตก ได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 และจะถึงรอบการพัฒนาหลักสูตร ในปีการศึกษา 2559 การวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงเป็นวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตร และศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและสังคม รวมทั้งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้รูปแบบซิปป์ (CIPP Model)

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) อาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 15 คน

2) นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2558 จำนวน 337 คน

3) ผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาที่นิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคเรียนที่ 2/2558 จำนวน 56 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือขอนัดหมายกำหนดวันและเวลาในการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 408 ชุด ซึ่งมีแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.78 ของจำนวนทั้งหมด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่และลำดับของคำตอบเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้รูปแบบซิปป์(CIPP Model) ในภาพรวม พบว่า อาจารย์ นิสิต และผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ($\bar{X}$ = 4.20) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต($\bar{X}$ = 4.18) ด้านบริบท ($\bar{X}$ = 4.18) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านปัจจัยนำเข้า($\bar{X}$ = 4.08)

4.1.1 ผลการประเมินด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิชาเอกเป็น “วิชาเอกดนตรีไทย” และ “วิชาเอกดนตรีตะวันตก” มีความเหมาะสม($\bar{X}$ = 4.41) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความครอบคลุมผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ($\bar{X}$ = 4.00)

4.1.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน($\bar{X}$ = 4.42) และผู้เรียนมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบวิชาชีพครูเมื่อสำเร็จการศึกษา($\bar{X}$ = 4.42) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและเพียงพอ($\bar{X}$ = 3.70)

4.1.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา($\bar{X}$ = 4.29) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อสอบภาคทฤษฎีดนตรีเพื่อคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษามีความเหมาะสม($\bar{X}$ = 4.07)

4.1.4 ผลการประเมินด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต/ผู้เรียนมีคุณภาพ($\bar{X}$ = 4.32) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บัณฑิต/ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สำหรับครูสอนดนตรีศึกษา($\bar{X}$ = 3.84)

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีดังนี้

4.2.1 ด้านบริบท พบว่า จำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรมีมากเกินไป รายวิชาบางรายวิชามีการกำหนดรายวิชา จำนวนวิชา เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสม อาทิ วิชาภาษา เทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับครูดนตรี ซึ่งมีการกำหนดเนื้อหาบางส่วนซ้ำซ้อนกับวิชาเทคโนโลยีดนตรีที่เป็นวิชาบังคับของนิสิตวิชาเอกดนตรีตะวันตก รวมทั้งการกำหนดแผนการศึกษาไม่เหมาะสม จึงควร

ปรับลดจำนวนหน่วยกิต และพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา รวมทั้งแผนการศึกษาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิต ห้องซ้อมและห้องปฏิบัติการดนตรีมีไม่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนควรมีความเฉพาะทางและหลากหลายเพื่อการเรียนปฏิบัติแบบตัวต่อตัว จึงควรมีการสร้างความร่วมมือกับวิทยาลัยการดนตรี เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งในส่วนของเครื่องดนตรี ห้องซ้อม ห้องปฏิบัติการดนตรี และอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีให้มีความเพียงพอต่อจำนวนนิสิต รวมทั้งจัดจ้างอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรที่มีความเฉพาะทางเพิ่มขึ้น

4.2.3 ด้านกระบวนการ พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่เป็นระบบ ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ จึงควรมีการกำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติของนิสิตที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานให้นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การปฏิบัติ

4.2.4 ด้านผลผลิต พบว่า นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา จึงควรมีการจัดแผนการศึกษา และชี้แจงแนวทางการศึกษาให้แก่นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่นิสิต รวมทั้งควรมีการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา เพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

5. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มีการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วมจากคณาจารย์ในสาขาวิชา กอปรกับหลักสูตรดังกล่าวพัฒนา/ปรับปรุงจากวิชาเอกดนตรีศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศึกษา โดยปรับให้เหลือการผลิตบัณฑิตเฉพาะด้านในวิชาเอกเดี่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และสามารถตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน และสังคมได้เป็นอย่างดี และมีประเด็นที่นำสู่การอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการประเมินจากทั้งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์ และนิสิตมีความสอดคล้องกัน คือ การกำหนดวิชาเอกเป็น “วิชาเอกดนตรีไทย” และ “วิชาเอกดนตรีตะวันตก” มีความเหมาะสม

ในระดับมาก ซึ่งเหตุดังกล่าวมาจากการสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา(Taba, Hilda, 1962) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ของการพัฒนาหลักสูตรว่า ขั้นที่ 1 สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งควรเป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติจริง นอกจากนี้ การกำหนดวิชาเอกดังกล่าวเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา การเรียนการสอนโปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา(สุพัตรา วิไลลักษณ์, 2550(ที่ได้มีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาตามทัศนะของนักศึกษาว่า คือ ควรมีการปรับหลักสูตรโดยแยกแขนงวิชาศิลปะ ดนตรีสากล ดนตรีไทย และนาฏศิลป์ออกจากกัน เพื่อให้นิสิตได้เลือกเรียนตามความต้องการและความถนัด

2) ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทฤดี ผลศิริ(2552) ที่ระบุถึงผลการประเมินหลักสูตรการดุริยางค์ทหารเรือ กองทัพเรือ ในด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอน เชี่ยวชาญในวิชาที่สอน

3) ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ธวัช เติมญวน (2548 : 18) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่จะจัดให้แก่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถคุณลักษณะตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่วางไว้ หลักสูตรจึงประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ตลอดจนคุณลักษณะของอาจารย์ วัสดุการศึกษา ตำราเรียน สถานที่เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับสังคมแต่ละยุคสมัย

4) ผลการประเมินหลักสูตร ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต/ผู้เรียนมีคุณภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบัณฑิต/ผู้เรียนในสาขาวิชาได้ศึกษาทั้งศาสตร์ทางวิชาชีพครู และศาสตร์ทางวิชาการ และวิชาชีพทางดนตรีอย่างรอบด้าน ซึ่งส่งผลให้บัณฑิต/ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถไปปรับประยุกต์ใช้ใน

การปฏิบัติงานได้อย่างบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตร (สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2555) ที่กำหนด ปรัชญาของหลักสูตรว่า ผลิตครูดี ครูเก่ง คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้และเชี่ยวชาญการสอนดนตรี นอกจากนี้ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต/ผู้เรียนมีคุณภาพยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพบัณฑิตที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

5.2 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า มีปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้

1) ด้านบริบท พบว่าจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครูที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร ในหมวดวิชาเฉพาะด้านมีจำนวนเกินกว่าจำนวนหน่วยกิตที่ระบุไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ถึง 9 หน่วยกิต จึงส่งผลให้จำนวนหน่วยกิตทั้งหมดมีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป

2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาในส่วนของสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิต ห้องซ้อมและห้องปฏิบัติการดนตรีมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อจำกัดทางงบประมาณ และสถานที่ในการปรับปรุงเป็นห้องปฏิบัติการ ซึ่งการสร้างความร่วมมือกับวิทยาลัยการดนตรี เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งในส่วนของเครื่องดนตรี ห้องซ้อม ห้องปฏิบัติการดนตรี และอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้น เป็นทางออกที่จะสร้างมาตรฐานในการผลิตบัณฑิตได้อย่างดียิ่ง และสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกเดี่ยวตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี)(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

3) ด้านกระบวนการ พบว่า ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างระบุตรงกัน คือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่เป็นระบบ ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามเกณฑ์ของคุรุสภา และมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี) จึงควรมีการวางแผน และกำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติของนิสิตที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานให้นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การปฏิบัติ

4) ด้านผลผลิต พบว่า ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างระบุตรงกัน คือ นิสิตไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่นิสิตจะต้องรักษาสภาพเพื่อไปทำงานหารายได้ หรือต้องหารายได้พิเศษระหว่างเรียน นิสิตจึงควรต้องเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาจัดแผนการศึกษา และชี้แจงแนวทางการศึกษาให้แก่นิสิตทราบล่วงหน้า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่นิสิต

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรมีการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาโดยจำแนกเป็นวิชาเอกดนตรีไทย และวิชาเอกดนตรีตะวันตก

6.2 ควรมีการประยุกต์วิธีการประเมินเชิงคุณภาพควบคู่กับวิธีการประเมินเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.** 2552.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554).**ประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรห้าปี).**

ธวัช เติมญวน) .2548 .(**การพัฒนารูปแบบการจัด การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกรมศิลปากร** .ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นันทฤดี ผลศิริ. .(2552)**การประเมินหลักสูตรการดุริยางค์ทหารเรือ กองทัพเรือ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บงกช ประทีปช่วง . .(2547)**ทัศนะของนักศึกษาต่อการเรียนดนตรีไทย โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา สถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มาเรียม นิลพันธุ์ วิสาข์ จัติวัตร์ เสงี่ยม โตรัตน์ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย . (2554 .(**การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. งานวิจัย นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2555). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สุพัตรา วิไลลักษณ์. (2550). **แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.** งานวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อัมรินทร์ แรงเพ็ชร. (2557). วิทยาลัยการดนตรี : ทางเลือกของการพัฒนาดนตรีในอนาคต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. **สุริยวาทิต.** 1 : 4-7.

Taba, Hida. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York : Harcourt, Brace and World Inc.